

Factsheet

De impact van buitenlandberichtgeving

Het aandeel buitenlands nieuws in onze tv-journaals vertoont een dalende trend: buitenlandberichtgeving op VRT en VTM daalde tussen 2003 en 2008 met een vijfde. Er wordt steeds minder over het buitenland bericht en het leven buiten de eigen landsgrenzen wordt ook nog eens opmerkelijk enger voorgesteld dan het leven in eigen land. Zo komen er slechts een beperkt aantal landen aan bod, zoals de VS en onze buurlanden; en ook de onderwerpkeuze is voorspelbaar: buitenlands nieuws is vaak negatief nieuws met thema's als oorlog, rampen en criminaliteit. Wat is de impact van het dalende aandeel en de beperkte scope van buitenlandberichtgeving op onze kennis, attitudes en uiteindelijk zelfs ons gedrag?

De impact van televisiekijken: malaise of mobilisatie?

Volgens de **malaisetheorie** zou televisie een negatief effect hebben op het maatschappelijk engagement en dit zowel direct als indirect. Direct doordat er meer tijd wordt gespendeerd aan de televisie en indirect door de nadruk die televisie legt op geweld. Daardoor zouden mensen sceptisch worden en zou hun wereldbeeld veranderen. Mensen zouden minder omgaan met elkaar waardoor men elkaar minder vertrouwt en minder geneigd is zich maatschappelijk te engageren. De toenemende commercialisering zou er toe hebben geleid dat nieuws steeds meer de nadruk legt op het negatieve en het sensationele, waardoor de nieuwskijker cynischer, negatiever en wantrouwiger wordt. Die attitudes zijn natuurlijk nefast voor het aangaan van sociaal en politiek engagement.

Aanhangers van de **mobilisatietheorie** stellen dat televisie ons niet eenzijdig kan veranderen. Alsof er slechts één televisie-ervaring is en slechts één mediapubliek. Er zou volgens hen zelfs sprake kunnen zijn van een positief effect waarbij individuen die meer nieuws consumeren over meer politieke kennis beschikken, meer vertrouwen in de overheid tonen en aanzienlijk meer sociaal geëngageerd zijn dan individuen die minder nieuws consumeren. De groep van niet politiek en maatschappelijk geïnteresseerden en geëngageerden zou ook steeds kleiner worden door de toenemende diversificatie van de mediamarkt. Nieuws in al zijn verschillende vormen bereikt immers meer lagen van de bevolking.

Aangezien we voor buitenlands nieuws bijna uitsluitend afhankelijk zijn van de informatie die de massamedia ons aanbieden, wordt er vaak vanuit gegaan dat de impact van buitenlands nieuws nog groter is dan van binnenlands nieuws.

Buitenlands nieuws en internationale kennis

“Door het vreemde meer vertrouwd te maken, hebben de media een enorm potentieel om de publieke opinie over het buitenland te beïnvloeden.”

Internationaal nieuws heeft een sterke agendazettende kracht: het zijn de massamedia die bepalen aan welke internationale onderwerpen publiek en politiek belang hechten. Het licht dat de media op andere landen werpen, kan onze houding ten opzichte van deze landen beïnvloeden doordat ze vaak onze enige bron van informatie zijn.

Vaak de krant lezen, aandacht besteden aan het buitenlands nieuws en de voorkeur geven aan de openbare omroep en kwaliteitskranten zorgt ervoor dat men meer kennis heeft over het reilen en zeilen binnen de internationale samenleving. Aandacht voor het buitenlands nieuws zorgt voor een toegenomen kennis over de internationale samenleving. Dat is op zich niet verwonderlijk. Die kennis blijkt echter ook een mediërend effect te hebben: mediaconsumptie leidt via toegenomen kennis namelijk tot minder ethnocentrisme, en een gevoel van verbondenheid met het wereldgebeuren. Die attitudes leiden dan weer tot meer effectief vredesengagement.

Hoe kennis over de wereld mee bepaalt wat we denken en doen

Mensen die meer aandacht besteden aan buitenlands nieuws en beter geïnformeerd zijn over de internationale samenleving vinden militair ingrijpen minder snel gerechtvaardigd dan mensen die minder geïnformeerd zijn. Ze hebben over het algemeen ook meer positieve vredesattituden en vinden oorlog minder een ver-van-mijn-bed-show, vrede minder een luxethema en geloven sterker in het feit dat ze zelf een bijdrage kunnen leveren tot een meer vreedevolle samenleving.

Journalisten stellen zelf dat ze in de eerste plaats willen informeren en dat nieuwsprogramma's er zijn om kennis te zaaien. Voor hen stopt hun rol bij informeren. De hoeveelheid en kwaliteit van de informatie is echter niet vrijblijvend. Opedane kennis over de internationale samenleving zorgt ervoor dat mensen genuanceerder denken over onze wereld, en zich sneller effectief inzetten voor vrede. Het belang van voldoende en diverse buitenlandberichtgeving is daarmee onderstreept.

Meer weten?

Het volledige rapport *'Een venster op de wereld. De actuele staat van buitenlandberichtgeving: feiten, impact en actieruimte'* vind je op www.vlaamsvredesinstituut.eu.